

Professori Heikki Liimatainen

MITEN PÄÄSTÄ FOSSIILITTOMAN LIIKENTEEN TIEKARTAN TAVOITTEISIIN?

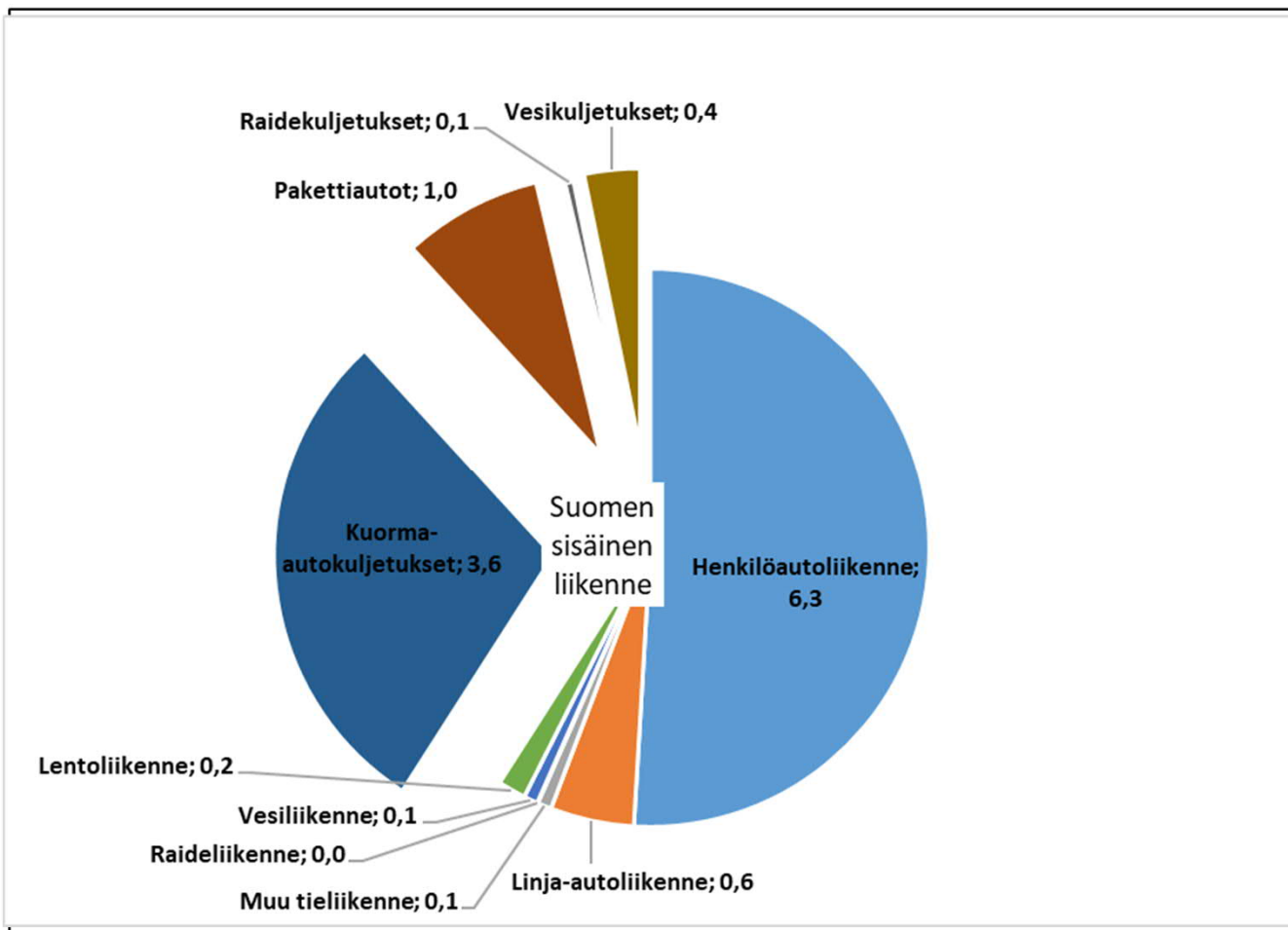
Liikenteen CO₂-päästöt 2016: 12,5 Mt (+ ulkomaan liikenne 10 Mt)

Ulkomaan
 vesikuljetukset:
 6,0
 (MERIMA 2013)

Ulkomaan
 tiekuljetukset:
 0,4

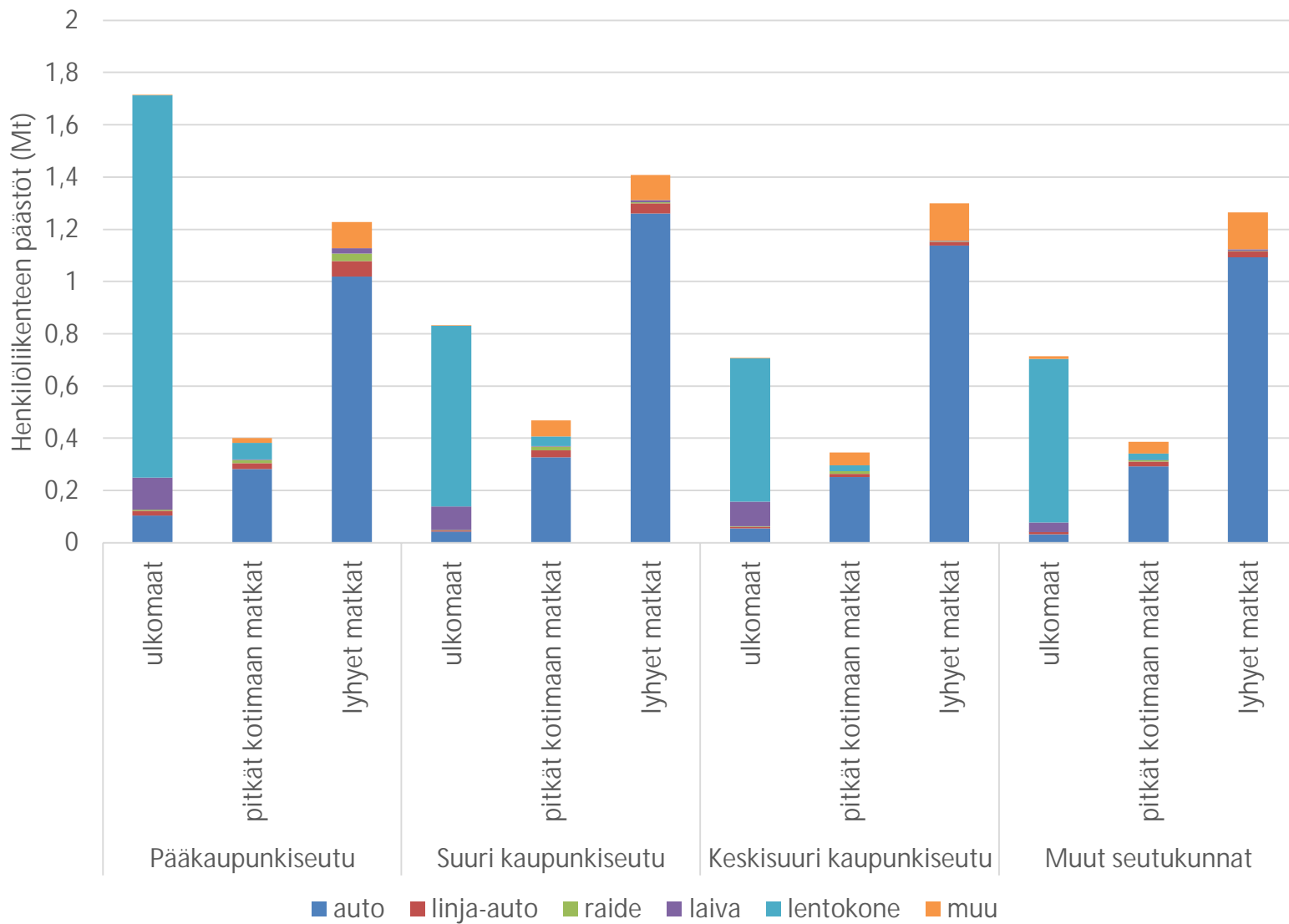
Ulkomaan
 lennot: 3,3

Ulkomaan
 risteilyt: 0,3

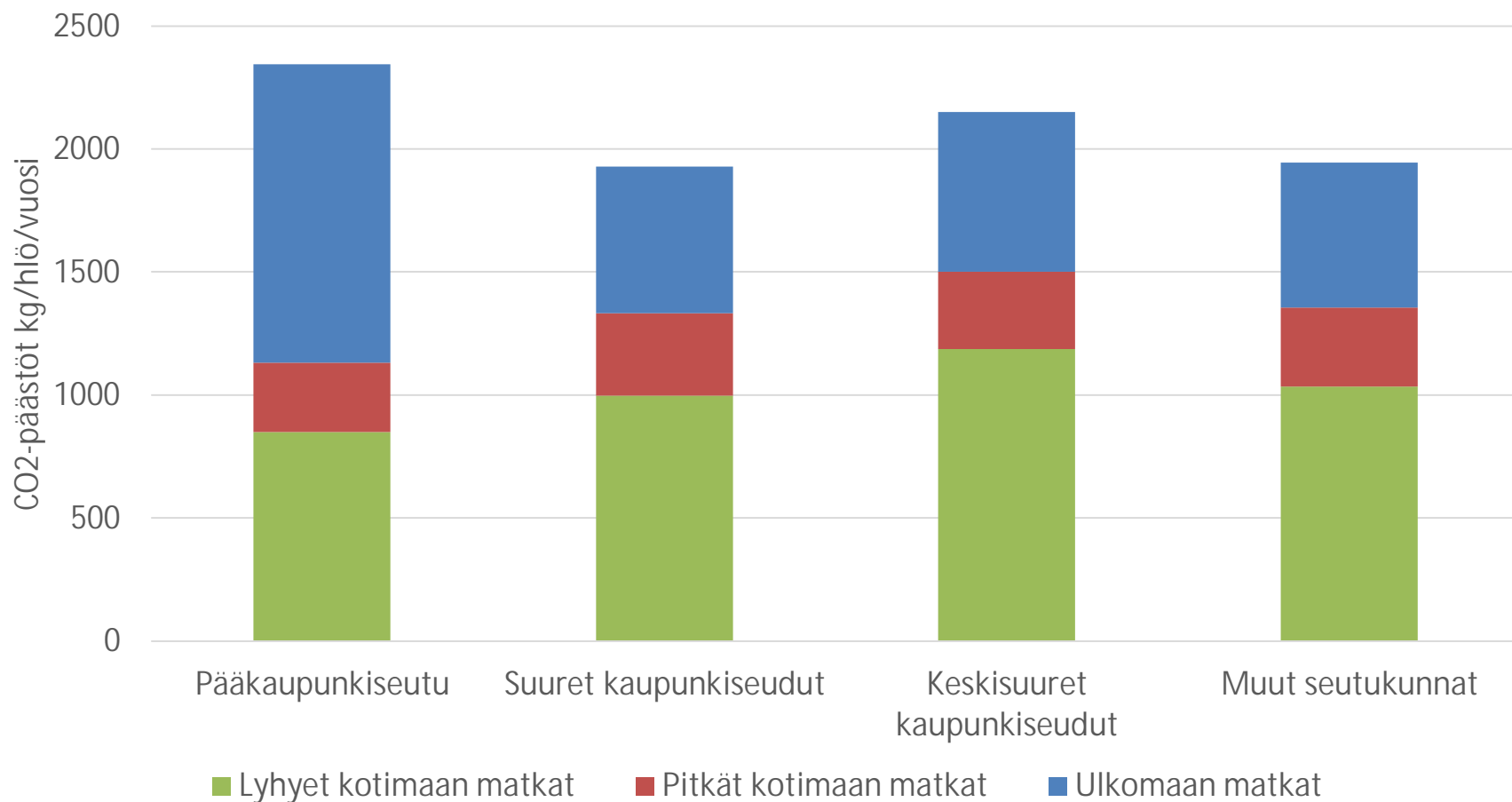

Ulkomaan
 tieliikenne: 0,3

Maakuntien ja kuntien rooli liikenteen ilmastotoimissa

Liikenteen päästöt yksilön näkökulmasta

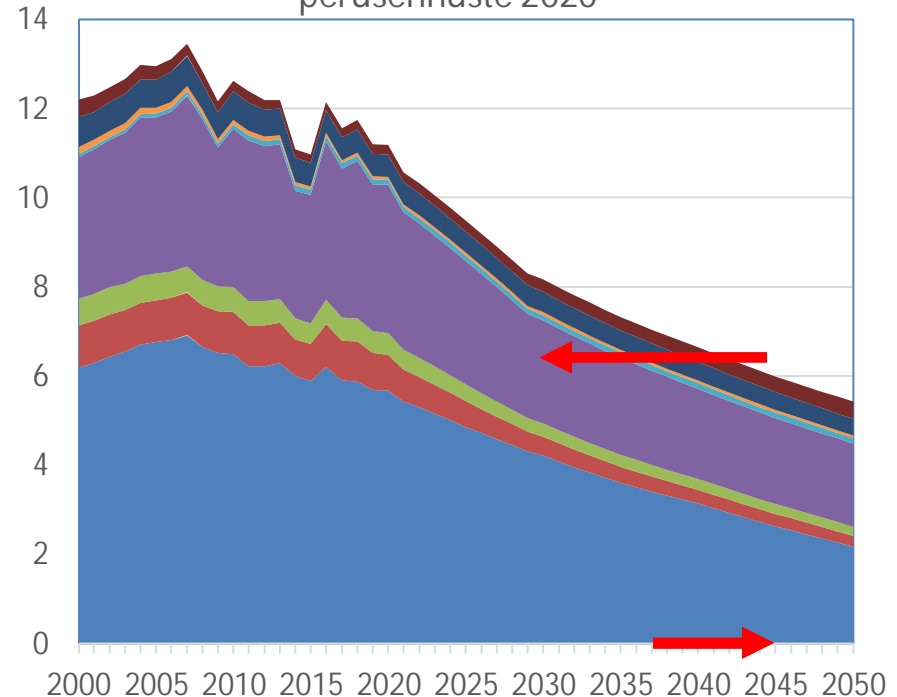

Tavoitteet vs. trendi

Tavoitteena on

- **-50 % 2030, vuoden 2005 tasosta, eli 6,4 Mt eli -5 Mt vuoden 2017 tasosta**
- **”pitkällä aikavälillä erittäin vähäpäästöinen liikenne”: 0 Mt vuonna 2045**

Liikenteen CO₂-päästöt (Milj.tonnia/a) LVM perusennuste 2020

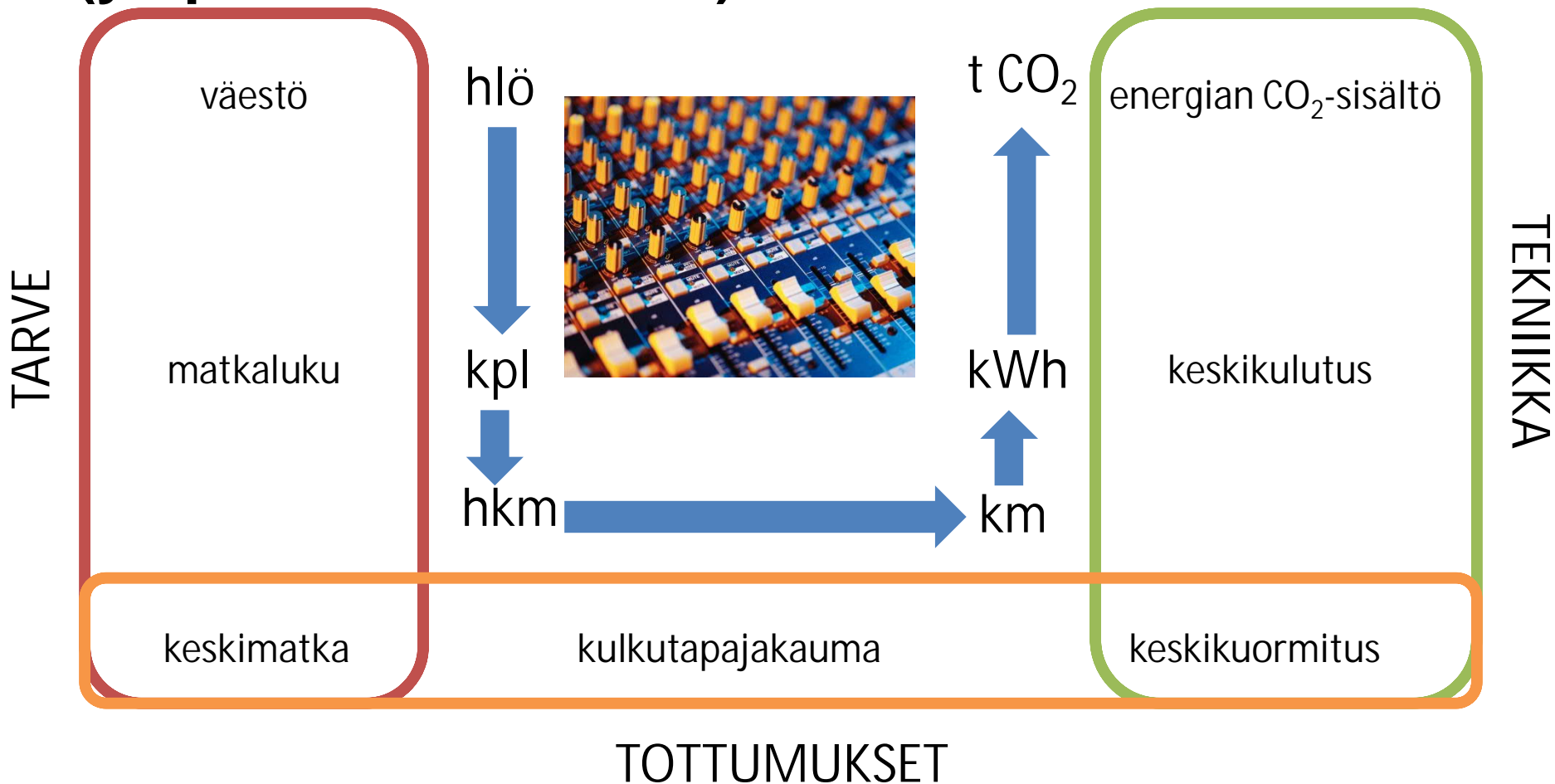
- Henkilöautot
- Linja-autot
- Moottoripyörät ja mopedit
- Vesiliikenne
- Pakettiautot
- Kuorma-autot
- Rautatieliikenne (diesel)
- Kotimaan lentoliikenne

Ihan oikeasti tarvitaan kaikki toimet, täysimääräisinä ja heti!

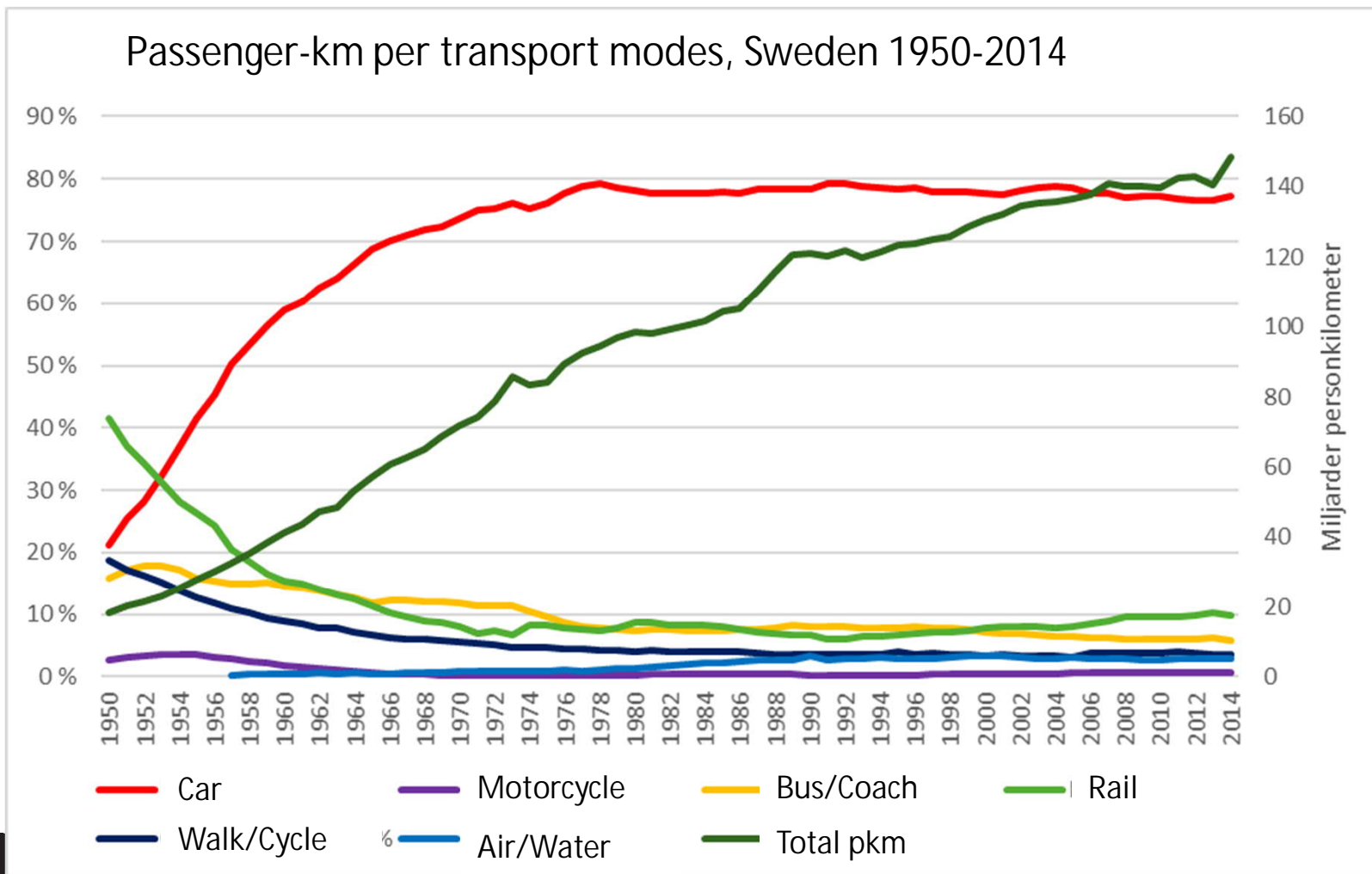
Päästövähennystavoitteet vs. autokannan uudistuminen

- **Vuonna 2022 ensirekisteröitävistä autoista**
 - lähes kaikki ovat liikenteessä vielä vuonna 2030,
 - noin 80 % vuonna 2035,
 - noin 50 % vuonna 2040,
 - noin 25 % vuonna 2045 ja
 - noin 10 % vuonna 2050.
- **Liikenteen päästöt 6 Mt 2030**
- **3-4 Mt 2035 (perusennusteen mukaan KA+PA+vesi = 3 Mt + jo nyt rekisterissä olevat henkilöautot 1-1,5 Mt)**
- **1-2 Mt 2040**
- **0 Mt 2045**
- **→ jo nyt on selvää, että 1) muiden kuin täyssähköhenkilöautojen myynti on saatava loppumaan mahdollisimman pian ja 2) uusiutuvien polttoaineiden sekoitevelvoitetta liikenteessä tulee nostaa vähintään 5 % vuodessa vuosina 2030-2044, jotta saavutetaan ilmastolaissa asetetut päästövähennykset liikenteen osalta.**

Liikenteen murroksen miksauspöytä (ympäristönäkökulma)

30 vuoden määrätietoisella työllä saa aikaan suuren muutoksen

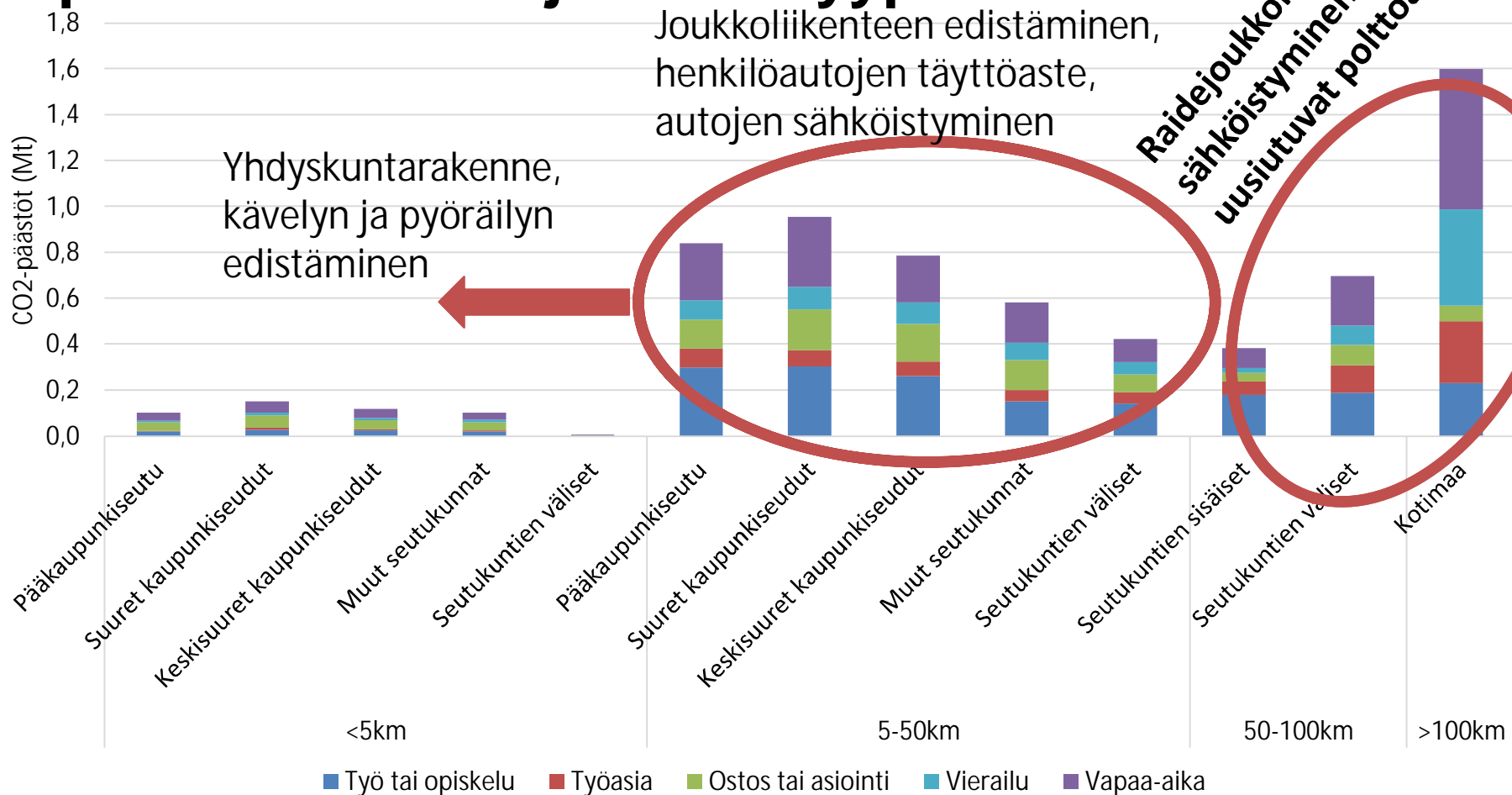
Päätöksenteon tasot ja aikajänteet

Toimenpide	Päätöksentekotaso			Aikajänne		
	Kunta	Suomi	EU	2020-2025	2025-2035	2035-2050
Yhdyskuntarakenteen suunnittelu ja ohjaus	maapolitiikka, kaavoitus, palvelujen järjestäminen	maankäytön ohjaus, parhaiden käytäntöjen levittäminen, verotus		asemakaavat, normit, verotus	yleiskaavat, asumisen, palvelujen ja työpaikkojen sijoittuminen	maakuntakaavat, kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen muutos
Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen	väylä-investoinnit	suunnittelun ohjaus, liikkumisen ohjaus		viihtyisä liikennenympäristö	pyöräilyn laatukäytävät	autottomat elinympäristöt
Joukkoliikenteen edistäminen	väylä-investoinnit, palvelutason parantaminen	infrastruktuuri, järjestelmät, väyläinvestoinnit		maksu- ja tietojärjestelmät, j-l-etuudet, kutsujoukkoliikenne, palvelutaso	liityntäpysäköinti j-l-kaistat ja -kadut	raidejoukko-liikenne
Henkilöautojen käyttötapojen muutos	pysäköinti	verotus, tuet	robottiautojen lainsäädäntö	kimppakyydit, yhteiskäyttöautot	liikenne palveluna (MaaS)	robottiautot
Autojen energiankulutuksen pienentäminen		verotus	päästörajat	verotus	päästörajat	päästörajat
Vaihtoehtoiset käyttövoimat	infrastruktuuri	verotus, infrastruktuuri	standardit	verotus, standardit	infrastruktuuri (sähkö)	infrastruktuuri (vety)
Tavarankuljetusten tehostaminen	kaupunkilogistiikka	infrastruktuuri, tuet	päästörajat	kuljetusten yhdistely, energiatehokas kalusto	vaihtoehtoiset käyttövoimat	tavararadat

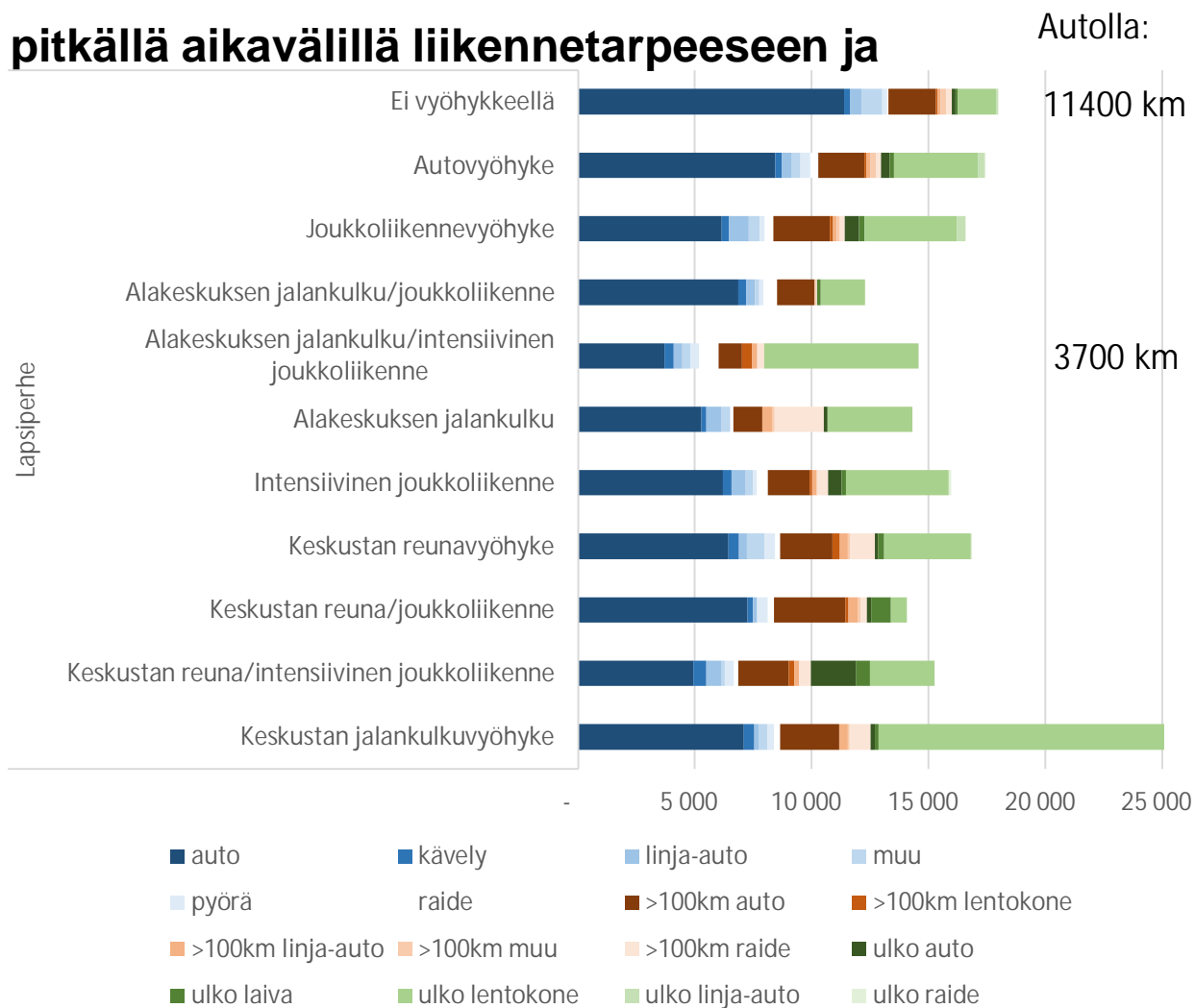
Henkilöliikenne

Henkilöliikenteen päästöt alueittain, pituusluokittain ja matkatyypeittäin

Ennen kaikkea vaikuta pitkällä aikavälillä liikennetarpeeseen ja kulkutapoihin

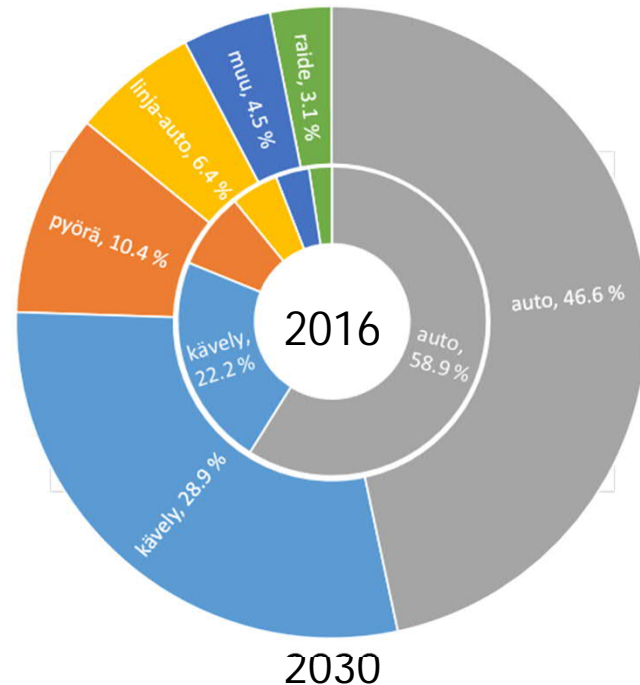
- Asuinpaikan palvelu- ja liikennepalvelutarjonta vaikuttaa voimakkaasti liikkumistarpeeseen ja siten tarpeellisen liikenteen määritelmään
- Yhdyskuntarakenteeseen kohdistuvat toimet hyväksyttäviä

Kävely, pyöräily ja joukkoliikenne

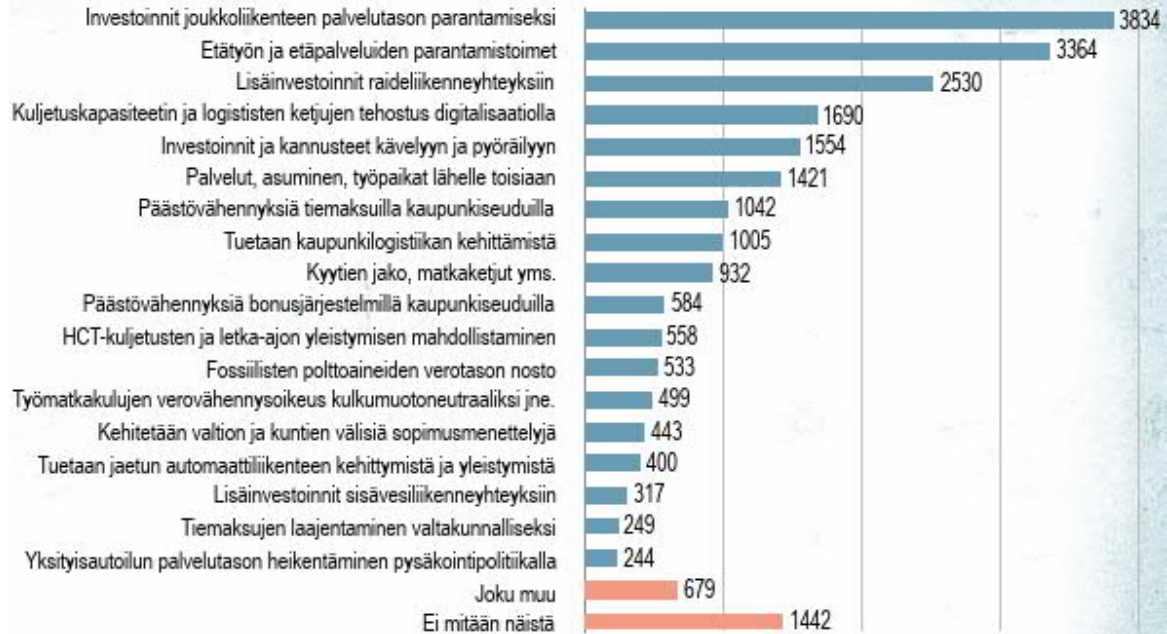
- KäPy+joli kulutapaosuudet +30 % vuoden 2016 tasosta
- HA osuus -21 %

Äärimmäisen vaikeaa:
moninkertaistettava joukkoliikenteen rahoitus, muutettava katuja käpy+joli -kaduiksi, otettava kaistoja joukkoliikennekaistoiksi, käytettävä investointirahat raideverkkoon, kehitettävä liityntäpysäköintiä

Kulcutavan ohjaaminen on hyväksyttävämpää kuin luulit

- Tietoisuus ongelmasta on korkealla tasolla
- Toimenpiteiden ymmärrettävyys tärkeää
- Porkkanat tietysti suositumpia kuin kepit
- Liikenteen päästövähennyksiin tarvitaan kaikki toimenpiteet, joten sekä keppiä että porkkanaa tulee käyttää

Haluaisitko vähentää henkilöautolla liikkumista ilmastonmuutoksen takia?
 (kaikki vastaajat)

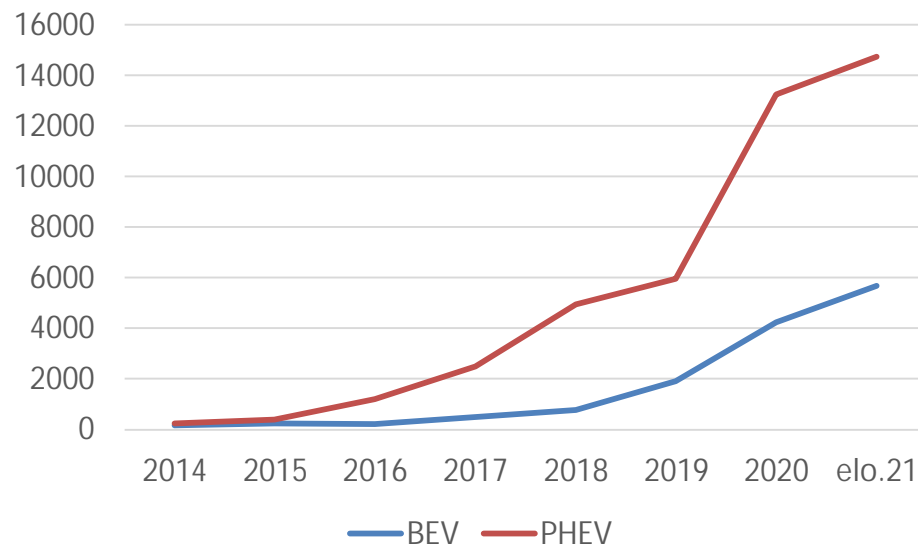

Sähköistyminen

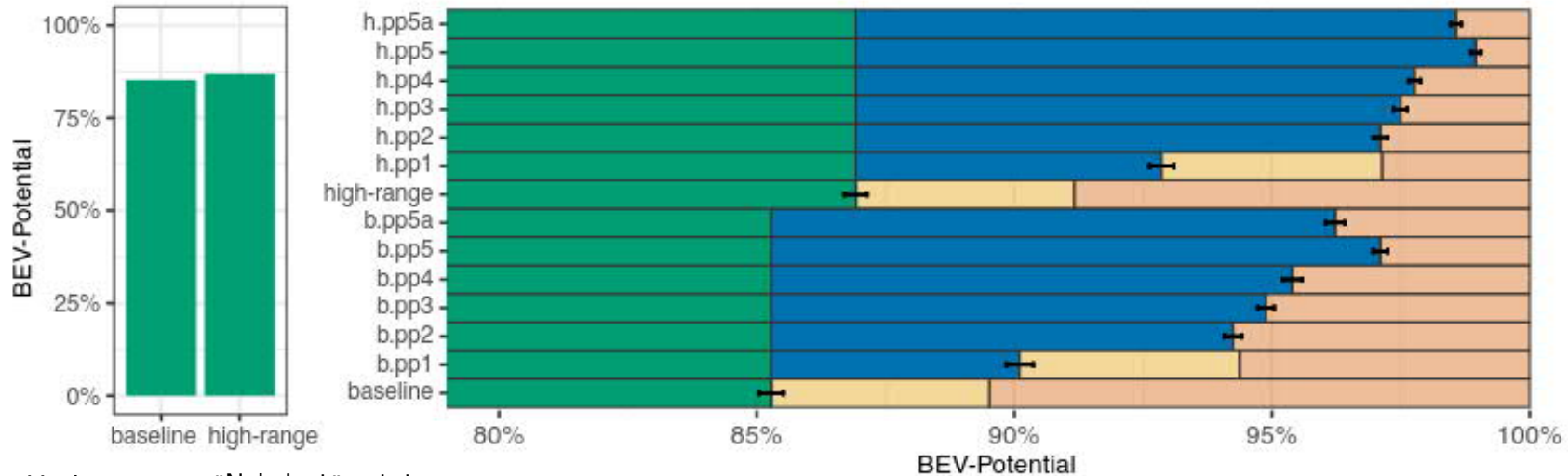
- **Tiekartan tavoite: 700 000 sähkö- / 130 000 kaasuautoa**
- **Perusskenaario 2030 vs. määrä 6/2021:**

– 268 495 BEV	14 682
– 334 774 PHEV	62 786
– 23 971 kaasu	13 483

Ensirekisteröinnit

Kuinka suuri osa matkoista Suomessa voidaan ajaa sähköautolla?

"Vanhat" autot (n. 150 km) "Nykyiset" autot (200+ km)

Run-out failure Zero-charge failure Policy effect Scenario BEV-potential

Lataus loppuu kesken

Ei kotilatausmahdollisuutta

Toimenpiteen vaikutus

Tilanne ilman toimenpiteitä

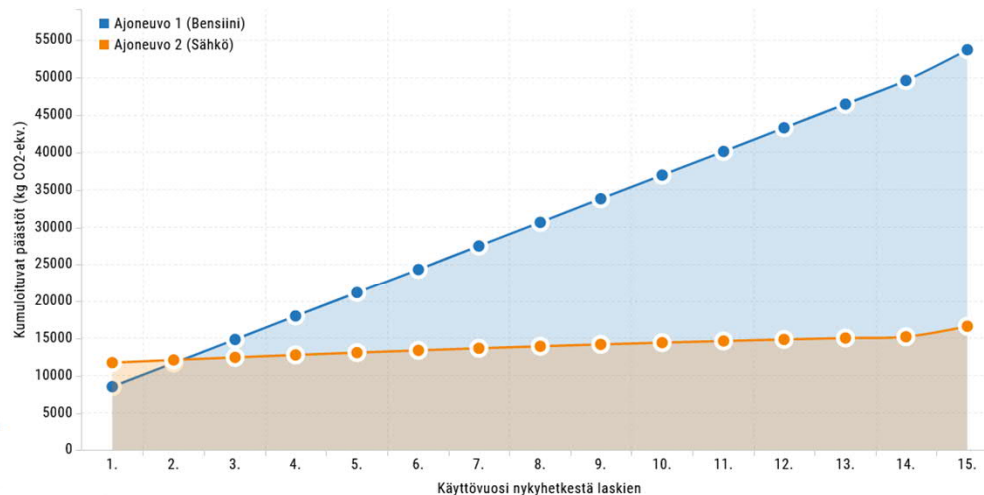
- **Pp1: kotilatauksen parantaminen 1.8kW → 7.4 kW laturit**
- **Pp2: julkiset latauspisteet, niille, joilla ei nyt kotilatausta (kadunvarsipysäköinti)**
- **Pp3: 75 % työpaikkojen pysäköinnistä latausmahdollisuudella**
- **Pp4: 60 % ostos- ja vapaa-ajan aktiviteettien pysäköinnistä latausmahdollisuudella**
- **Pp5: pääteiden huoltoasemat (ABC-ketjun toimipaikat) 50 kW latausasemilla**
- **Pp5a: kuten pp5, mutta ilman pp3 ja pp4**

Sähköautojen elinkaari päästöt ja -kustannukset

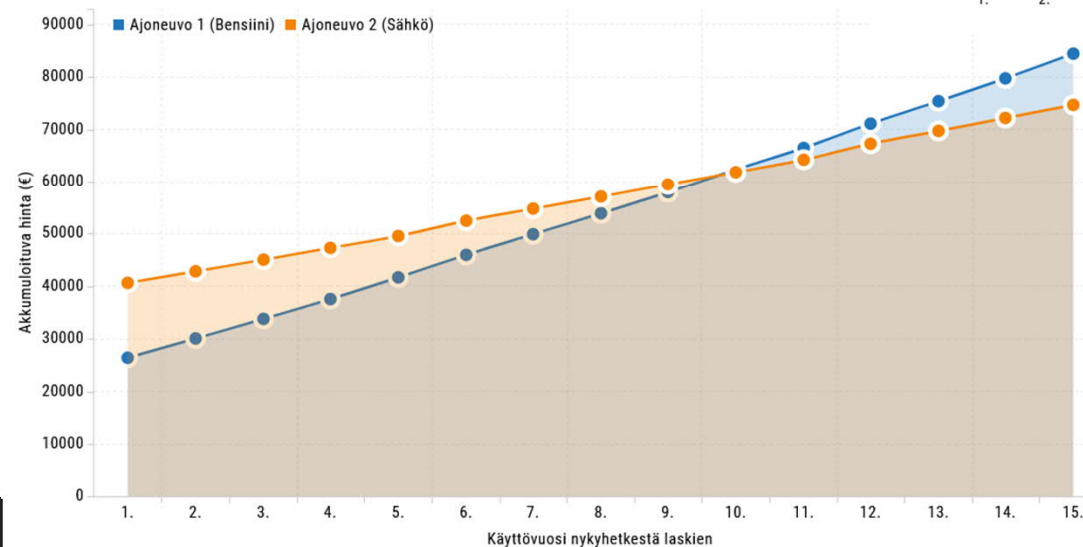
Sähkö n. 4 €/100km, kaupungissa vähemmän
(20 kWh * 0,2 €/kWh)

Bensa n. 15 €/100km, kaupungissa enemmän
(7 l * 2,1 €/l; n. 66 kWh * 0,23 €/kWh)

Ajoneuvojen elinkaariset päästöt (kg CO2-ekv.)

Ajoneuvojen elinkaariset kustannukset (€)

<https://autokalkulaattori.fi/>

Sähköautot ja sähköverkko

- **2,6 milj. sähköhenkilöautoa = 10 % lisää Suomen sähkönkulutukseen + kuorma-autot n. 3 % lisää**
- **Teoreettinen lataustehon maksimitarve (kaikki autot samaan aikaan latauksessa) n. 5 GW = 3 ydinreaktoria**
 - Päivän ja yön välillä suomessa 1-2 GW ero tehon tarpeessa → älykkäällä latauksella tasoittaa tehoeron
 - Mahdollisuus käyttää sähköautoja kaksisuuntaisena sähkövarastona tasoittamaan aurinko- ja tuulisähkön tuotannon vaihtelua

Tiekuljetukset

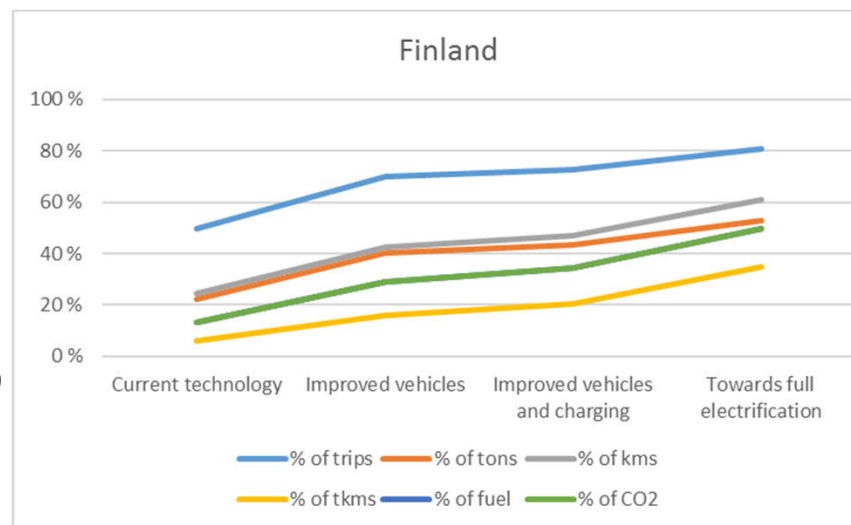
Uusiutuva diesel

- **Jakeluvolvoitteen mukainen 30 % uusiutuvan dieselin osuus kuorma-autokuljetusten polttoaineesta ei riitä päästöjen puolittamiseen, vaikka kaikki edellä mainittu toteutuisi.**
- **Uusiutuvan dieselin osuuden tulisi olla 45 %, jotta 50 % päästövähennystavoite saavutetaan.**
- **Vaihtoehtona (nesteytetty) biokaasu, jonka tuotannon potentiaali 9,3 TWh lähes täsmälleen Suomen täysperävaunuyhdistelmien nykyinen energiankulutus**

Sähkökuorma-autot

(<https://doi.org/10.1016/j.apenergy.2018.12.017>)

- Markkinoille on tulossa sähkökuorma-autoja puoliperävaunu-kokoluokkaan saakka.
- Puoliperävaunu tarvitsee jopa 1,5 MW lataustehon (=10 * henkilöauto)
- Kuljetussuoritteesta osuus voisi olla noin 6 %, mutta matkoista 50 %, koska sähkökuorma-autoilla kuljetettaisiin kevyempiä ja lyhyempiä kuljetuksia.

Vetypolttokennot

Vedyn jakeluverkostoa ei ole Suomessa (maailmassa 350 asemaa)

Vehicle architecture	Author	Grid-to-Wheel (System efficiency broken down)	Total system efficiency
Fuel Cell Vehicle	(Salahuddin et al., 2018)	Electrolysis efficiency – 75% Compression efficiency – 90% Transportation efficiency – 80% H ₂ to Fuel Cell to energy output – 50% Electric powertrain – 88.5%	23.9%
Electric Vehicle	(Salahuddin, Ejaz, & Iqbal, 2018)	Grid efficiency – 95.0% Charger efficiency (AC/DC) - 92.0% Charging efficiency – 90.0% Electric powertrain – 88.5%	67.2%

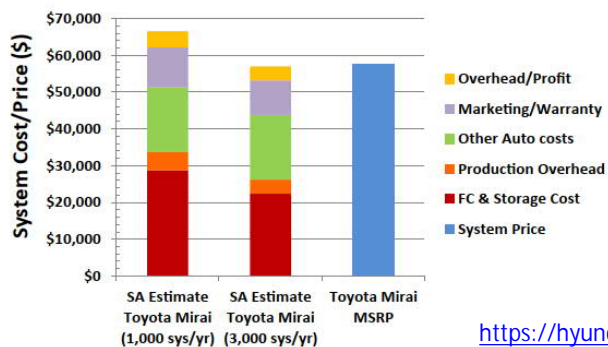

FIGURE 3. Validation of SA's DFMA¹ model of the Toyota Mirai FC vehicle

<https://hyundai-hm.com/en/2020/10/07/hyundai-motors-delivery-of-xcient-fuel-cell-trucks-in-europe-heralds-its-commercial-truck-expansion-to-global-markets/>

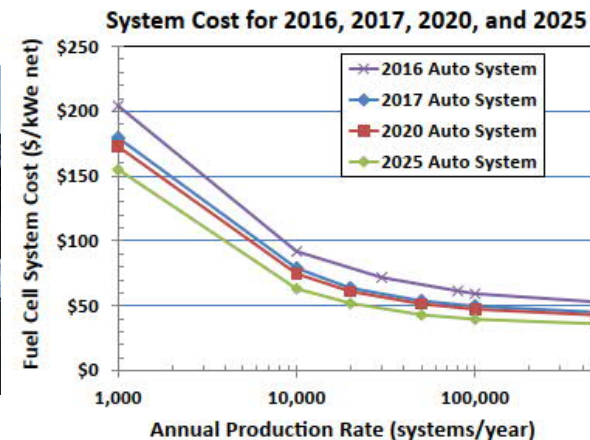

FIGURE 1. System cost for 2016, 2017, 2020, and 2025 analyses at all production rates

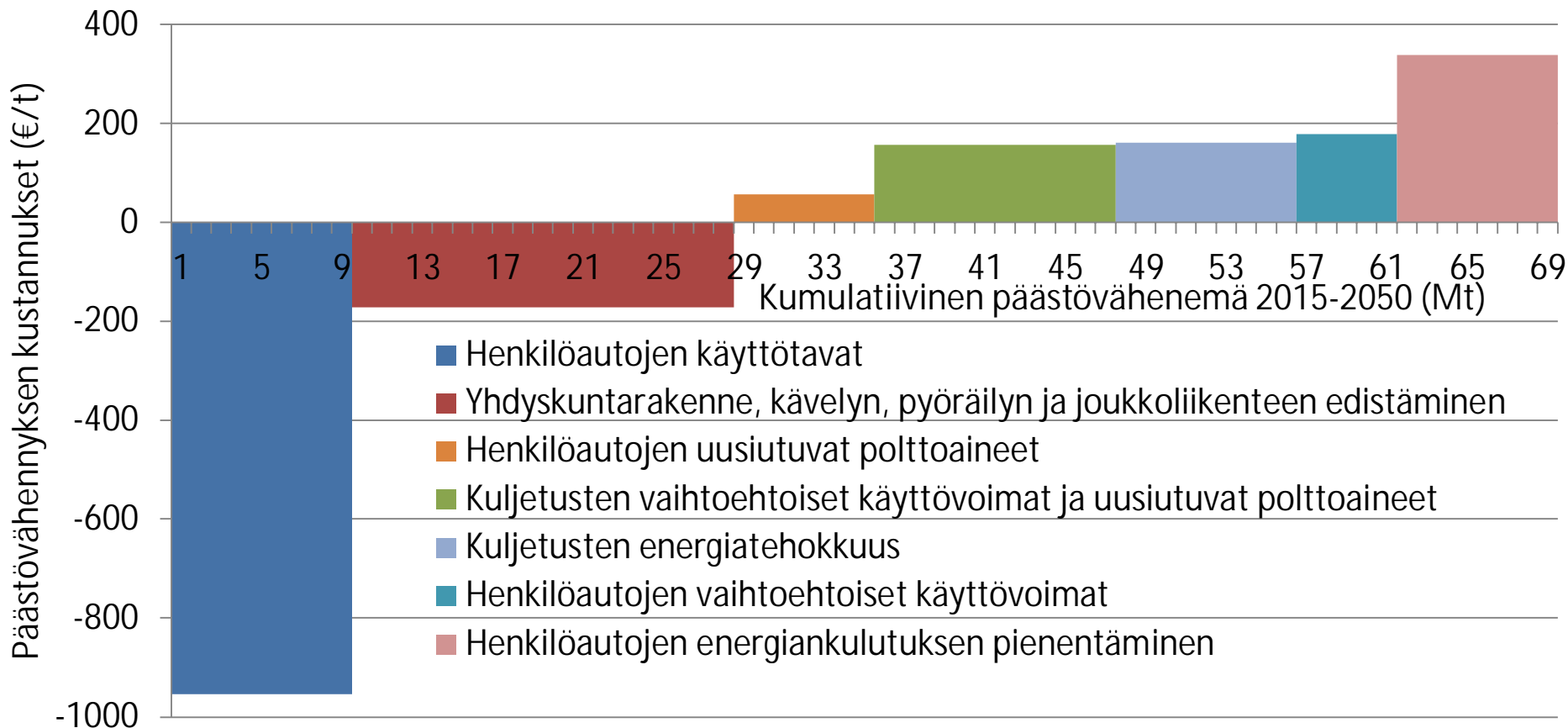

Yhteenveto

Kestävä liikennejärjestelmä: kohti triplanollavisiota 2045

- **0 liikenteessä kuollutta**
 - (Kansallinen liikenneturvallisuuksuunnitelma, LVM 2000)
- **0 päästöt**
 - (Energia- ja ilmastostrategia, TEM 2016)
- **0 liikenteellisesti rajoitettua ihmistä tai yritystä**
 - (Liikenneköyhyys Suomessa – näkökulmia liikkumisen sosiaaliseen kestävyteen, TTY/Verne 2018)
- **Liikennejärjestelmän** kehittäminen edistää kaikkia
- **Ajoneuvoteknologian** kehittäminen edistää myös turvallisuutta, voi kasvattaa liikenneköyhyyttä
- **Polttoaineteknologian** kehittäminen ei edistä muita ja päästöjäkin lähinnä laskennallisesti

Yhteenvedo kustannustehokkuudesta, -52 €/t, mutta 225 €/t vain teknologisilla keinoilla

Lisätietoja:

Heikki Liimatainen

Professori, TkT

Liikenteen tutkimuskeskus Verne

Tampereen yliopisto

Puh. +358408490320

Twitter: @liikenneproffa

heikki.liimatainen@tuni.fi

<https://research.tuni.fi/verne/>

Ilmastopai

TARVE, TOTTUMUKSET, TEKNIIKKA/
ILMASTONMUUTOKSEN HILLINNÄN
LIIKENTEESSÄ

SUOMEN
ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate
Change Panel

LIIKENTEEN PÄÄSTÖTAVOITTEIDEN
SAAVUTTAMINEN 2030 –
POLITIIKKATOIMENPITEIDEN TARKASTELU

HEIKKI LIIMATAINEN, RIKU VIRI

Suomen ilmastopaneeli
Raportti 2/2017